

Körösői-Kriesch Aladár zeneakadémiai freskói

Körösői-Kriesch Aladár:
A művészet forrása –
restaurálás után
(részlet), **Zene-
akadémia, Budapest /
Aladár Körösői-Kriesch:**
The Spring of Arts –
after restoration
(detail). **Music
Academy, Budapest**
[1907] *freskó / fresco*

■ Ez évben, amely Gödöllőn a szecesszió éve is, számos eseménnyel, kiállításokkal és konferenciákkal emlékeztek meg Körösői-Kriesch Aladár születésének 150. évfordulójáról. A Gödöllői Városi Múzeumban és a székesfehérvári Városi Képtár – Deák Gyűjteményben kiállítást rendeztek műveiből. A váci Székesegyházi Kincstár és Egyházmegyei Gyűjtemény

által a Nagypréposti palotában szervezett, a szecesszió szakrális művészetének kérdéseivel foglalkozó konferencián középpontban álltak Körösői-Kriesch egyházi megrendelésre készült munkái. A Gödöllői Városi Múzeumban rendezett konferencia pedig sokrétű munkásságának (festmények, falképek szobrok, iparművészeti alkotások) elemzését tűzte ki célul.

Körösfői-Kriesch Aladár: A művészet forrása – restaurálás után (részlet), Zeneakadémia, Budapest / Aladár Körösfői-Kriesch: The Spring of Arts – after restoration (detail). Music Academy, Budapest [1907] freskó / fresco

Körösfői-Kriesch volt az alkotója a Budapest egyik legrepresentatívabb épületét díszítő freskóknak is. A Zeneakadémia eklektikus épülete két korszak, a historizmus és a szecesszió stílusjegyeinek szerencsés ötvözését mutatja.¹ Az építészekkel, Giergl Kálmánnal és Korb Flórisssal az élen számos festő, szobrász, üvegfestő, tervező és kivitelező dolgozott a monumentális épület létrehozásán.

A festészeti munkákra Körösfői-Kriesch Aladárt, Zichy Istvánt és Gróh Istvánt kérték fel. A munka nagyjával 1905-ben Körösfői-Kriescht bízták meg. Freskói technikájukban és formavilágukban is a múlt, a trecento- és a quattrocento-művészet idézői, melyet példaképei, a preraffaeliták is csodáltak és követtek. Körösfői-Kriesch nem volt a radikális újítások híve, ahogy az angol művészek sem, akikről a következőket írta: „...mindenáron keresték a velük [a múlt nagy mestereivel – G. K.] való összefüggést, hirdették a traditio fennállását! És ha mégis mást, elütőt, újat alkottak, ez egyszerűen csak azt bizonyítja, hogy művészek voltak; művészek, kik saját koruk keretében, saját koruk eszméitől hajtva, az ő legsajátabb énjüknek adtak kifejezést.”²

A falképek témája, a zene, a legspirituálisabb, legelvonatottabb művészet megjelenítéséhez múltat idéző, de új stílizáló, dekoratív formanyelvet alakított ki. A

falképek készítése előtt Sienába utazott, hogy tanulmányozza a freskótechnikát, melynek fortélyait Cennino Cennini valamelyik német fordítású könyvéből igyekezett elsajátítani. A kompozíciók letűnt, ideális világ idézői, melyet trecento-freskók táncos, zenélő figurái is inspirálhattak, és főképp Domenico Ghirlandaio tömörszerű, monumentális nőalakjai.

A földszinti és az emeleti falképek kompozíciói legközelebb a preraffaelita mesterek közül Walter Crane

Körösfői-Kriesch Aladár: A művészet forrása – restaurálás után (részlet), Zeneakadémia, Budapest / Aladár Körösfői-Kriesch: The Spring of Arts – after restoration (detail). Music Academy, Budapest [1907] freskó / fresco

Körösfői-Kriesch Aladár: Egyházi körmenet a 16. századból (Egyházi zene) – restaurálás után (részlet), Zeneakadémia, Budapest / Aladár Körösfői-Kriesch: Ecclesiastical Procession from the 16th Century (Sacred Music) – after restoration (detail). Music Academy, Budapest [1907] freskó / fresco

műveihez (*Kosztümös fríz*, 1893–1897) állnak. A földszinti, 1907-re elkészült falképek címei: *Magyar lakodalmas menet a 15. századból (Világi zene)* és *Egyházi körmenet a 16. századból (Egyházi zene)*. Frízeit érdemes összevetni Székely Bertalan dionüszoszi menetet megjelenítő mozgalmas vázlatával, mely korábban szintén a Zeneakadémia díszítésére készült, de nem került kivitelezésre.

A földszinti, hosszan elnyúló, a domború falsíkhöz alkalmazkodó kompozíciókon Körösfői kettes, hármas csoportokba fogva kosztümös figurákat és anyagokat festett, s virágos girlandokkal kapcsolta össze őket. A fal hosszúkás formátumát a földi és égi figurák vertikálisa ellensúlyozza. A különböző pózokba merevített, lapos fölttá stilizált, vastag körvonallal körülrajzolt figurák menete ünnepélyes hangulatot kelt. A lassú dallamot idéző vonaljáték, a vonal hullámzó mozgása egységesíti, dekoratív harmóniába fogja a kissé élettelen, merev figurákat.

Az emeleti freskó, *A művészet forrása* középpontjára

Körösői-Kriesch Aladár:
Egyházi körmenet a
16. századból (Egyházi
zene) – restaurálás
után (részlet), Zene-
akadémia, Budapest /
Aladár Körösői-Kriesch:
Ecclesiastical
Procession from the
16th Century (Sacred
Music) – after
restoration (detail).
Music Academy,
Budapest
[1907] freskó / fresco

←
Körösői-Kriesch Aladár:
A művészet forrása –
restaurálás után
(részlet), Zene-
akadémia, Budapest /
Aladár Körösői-Kriesch:
The Spring of Arts –
after restoration
(detail). Music
Academy, Budapest
[1907] freskó / fresco

ban magasan felnyúló kútépítmény látható, melyen csillogó ezüstszállal bevont vízsugarak folynak lefelé.³ A víz hullámok ritmikáját ismétli a jobb oldalon térdelő nőalak leomló sötét haja. A freskó két részre osztható: az alsó rész a művészet forrásához járuló történelmi figuráké és hódoló nőalakoké, a felső képrészlet aranylő félkörbe fogott központi jelenete, a felirat szerint is tiszteletadás a múlt előtt („Cennino Cennininek hálámat / hódolatomat a sienai mestereknek”) – ünnepélyes művészet-apoteózis.

A kút tetejére aktokat helyezett, Dénes Jenő szerint az építéset, a festéset, a szobrászat, az irodalom és a zene allegóriáit. Az allegorikus alakok szokásos attribútumainak hiánya és a központi alak erős kiemelése miatt inkább Venus istennőt és kísérőit ábrázoló

kompozíciónak tűnik. A női figurák a bécsi szecesszióban is gyakran alkalmazott, reneszánsz dekorációkat idéző virágfüzért tartanak itt is. A központi csoportot két oldalról arany csatokkal díszített kék ruhát viselő, harsonázó angyalkar veszi körül. Mögöttük rendkívül dekoratív, aranszálakkal átszőtt bíborpalást félköre és szivárványcsík látható.

A kompozíció alsó részén, a művészek és a történelmi személyek, ahogy a templomba menő kalotaszégek vagy az Erdély aranykorát idéző marosvásárhelyi Kultúrpalota homlokzati figurái, egymás mögött sorakoznak, vonulnak. A figuraformálásban itt is érezhető a földszinti kompozíciók erős stilizálása. A kétoldalt szimmetrikusan elhelyezett, ritmikusan hajlaldó figurákat itt szorosan egymás mellé rendezte a

Körösfői-Kriesch Aladár:
Magyar lakodalmas
menet a 15. századból
(Világi zene) –
restaurálás után
(részlet: A jegyespár
vonulása), Zene-
akadémia, Budapest /
Aladár Körösfői-Kriesch:
Hungarian Wedding
Procession from the
15th Century (Profane
Music) – after
restoration (detail:
The Engaged
Couple).
Music Academy,
Budapest
[1907] *freskó / fresco*

Körösfői-Kriesch Aladár:
Egyházi körmenet a
16. századból (Egyházi
zene) – restaurálás
után (részlet), Zene-
akadémia, Budapest /
Aladár Körösfői-Kriesch:
Ecclesiastical
Procession from the
16th Century
(Sacred Music) – after
restoration (detail).
Music Academy,
Budapest
 [1907] *freskó / fresco*

Körösfői-Kriesch Aladár:
Magyar lakodalmas
menet a 15. századból
(Világi zene) –
restaurálás után
(részlet: Girlandot tartó
angyal), Zeneakadémia,
Budapest /
Aladár Körösfői-Kriesch:
Hungarian Wedding
Procession from the
15th Century (Profane
Music) – after
restoration (detail: An
Angel With a Garland).
Music Academy,
Budapest
 [1907] *freskó / fresco*

művész. Az összkép dekoratív egységének megteremtéséért akár a torzításig is elment.

A szigorúan felépített, szimmetrikus kompozíció alsó és a felső jelenete köré is félkör rajzolható. Az együttes a vízszintesek és függőlegesek, valamint a lokálszínek gondos kiegyensúlyozására épül.

Öríné Nagy Cecíliának köszönhetően ismertté vált Körösfői-Krieschnek *A művészet forrásához* készült egyik vázlata, amelyen még természetbe helyezett figurákat látunk. Patak partján, virágos mezőben különböző korok nagy zeneszerzői állnak, közöttük, kö-

rülöttük, angyalok és allegorikus nőalakok. Nemrégiben restaurálták a freskó Magyar Nemzeti Galériában őrzött, eddig nem látható, Körösfői legjobb rajzi kvalitásait reprezentáló kartonját is.⁴

A szecesszió vízzel kapcsolatos, forráshoz járulókat vagy fürdőzőket ábrázoló festményei megújulási vágyat sugalló művek, szereplői nem csupán tiszta vizű forrást keresnek, hanem magát az élet vizét. Körösfői-Kriesch kompozícióján az éltető forrás egyértelműen a múlt művészete. Falképe már-már vallásos művészetrajongást fejez ki, amit a kép másik felirata is megerősít: „Akik az életet keresik / elzarándokolnak a művészet forrásához”. Múltidéző és újító, s épp e kettősségével illik bele a zenepalota terébe.

Körösfői-Kriesch mellett Zichy István és Gróh István készítettek még falképeket a Zeneakadémia számára, melyek szintén beolvadtak a dekoratív együttesbe. Gróh a tőle megszokott „népies felfogásban”, a különböző tájegységek ismert motívumait (furyalázó juhász, szarvas stb.), valamint a férfi és a nő „életfoglalkozását és lelkivilágát jelképező ciklust alkotott.”⁵ Számára, ahogy Körösfői-Kriesch és Zichy számára is, a falképfestés elsősorban dekoráló feladat volt.

A falképek, ahogy a Zeneakadémia külső és belső díszei, a korszak áhítatos, megújulást remélő művészetfelfogásának az emlékei.

GELLÉR KATALIN
művészettörténész

Jegyzetek

1. Giergl Kálmán és Korb Flóris első, el nem fogadott terve szecessziós jegyeket mutatott.
2. Kriesch Aladár: *Ruskimről s az angol praerafaelitákról*. Budapest, 1905, 51.
3. Dénes Jenő, akinek a freskók első elemzését köszönhetjük, munkamódszerét is részletesen leírta. Dénes Jenő: *Körösfői-Kriesch Aladár*. Budapest, 1939, 86–93.
4. Földi Eszter előadás keretében mutatta be, más kartonokkal együtt, e jelentős munkát a Körösfői-Kriesch Aladár 150. évfordulója alkalmából rendezett tudományos konferencián (Gödöllő, 2013. szeptember 14.).
5. Különnfélék. *Magyar Iparművészet*, 1907, 223. R: 190.

A freskókat restaurálták: Győri Lajos, Hegedűs Judit,
 Maracskó Izabella, Répássy Viktor és Sári Gabriella.

A fotókat készítették:
 Hegedűs Judit, Maracskó Izabella és Sári Gabriella.